Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
22 МАЙ 1968 й.
ЧОРШАНБА
№ 117 (376)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Кеча Тошкентда Алишер Навоий номидаги Ўзбек Давлат Катта академик театрида Тожикистон адабиёти ва санъати декадаси тантанали суратда очилди.

ҚОН-ҚАРДОШ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ БАЙРАМИ

ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ ОЧИЛДИ

Декада! Янги байрам—қон-қардош совет халқлари маданиятининг байрами бошланганлигидан дарак берувчи бу сўз шу кунларда бениҳоя зўр куч билан жаранглаб эшитилмоқда.

Декада! — Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқлари кўчаларининг бўйига ҳам, энига ҳам тортилган ранг-баранг алвонларга ёзилган шу сўзга кўзингиз тушади. Атир гуллари ва тожик миллий нақшлари билан безатилган бу сўз маданият саройлари ва қурилиш майдонларини яшнатиб юборди, театр саҳналари ва концерт залларига файз берди. Бу сўз радио ва телевидение дикторларининг оғзидан тушмаяпти, илмий муассасаларда ҳам, чўпонларнинг чодирларида ҳам, Амударё этаклари ва баланд тоғлардаги қишлоқларда ҳам шу сўз қайта-қайта такрорланмоқда.

Тожикистон диёрининг, Умар Хайём ва Рўдакий ўз қўшиқларини битган диёр, ўхшаши йўқ қўшиқлар ва ажиб афсоналар диёрининг адабиёт ва санъат декадаси ўзбеклар элига ўз сепини ёйди.

Шу диёрдан келган кишилар қадимий ва абадий навқирон тожик адабиёти ва санъатининг намоядалари ўзларининг декадага атаган илк сўзлари ва илк қўшиқларини Алишер Навоий ҳузурига — улуғ ўзбек шоири ва мутафаккирининг номи билан юритилувчи республика Катта Академик театрга олиб келдилар.

Декада очилишига бағишланган тантанали кеча президиумида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. Г. Ляшченко, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Е. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, М. А. Абдураззоқов, С. Р. Расулов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, Г. А. Габриельянц, М. З. Мирзааҳмедов, республика маданият министри В. И. Зоҳидов ўтирибдилар.

Президиум столи ёнида Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ж. Р. Расулов, Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. Холов, Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси А. Қаххоров, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Раҳимова, Тожикистон маданият министри М. Н. Назаров ўтиришибди.

Иккала қардош республика ижодий союзларининг раислари, таниқли адабиёт ва санъат арбоблари ҳам партия ва совет ташкилотлари раҳбарлари билан бирга президиумга чиқишган.

Декада очилиши тантанасида КПСС Марказий Комитетининг секретари М. С. Соломенцев, СССР Рангли металлургия министри П. Ф. Ломако иштирок этдилар.

Кечани КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очади.

Совет республикаларида миллий маданиятлари декадаларини ўтказиш, — дейди Ш. Р. Рашидов, — ажойиб анъана бўлиб қолди. Бу декадалар зўр ватанпарварлик ғайрати жўш урган, дилкашлик, сидқидиллик ва ижодий ҳамнафаслик вазиятида ўтмоқда.

Бундай декадалар адабиёт ва санъат доирасидан анча четга чиқиб, СССР халқлари бузилмас дўстлигининг ёрқин намойишига, уларнинг хўжалик ва маданий қурилишда эришган муваффақиятлари кўригига айланиб кетмоқда. Бу декадалар меҳнаткашларнинг кенг оммасига қардош республикалар адабиёти ва санъати ривожидаги муваффақиятларни яққол кўришга ёрдам бермоқда, одамларни ҳаётбахш совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялашга кўмаклашмоқда, миллий маданиятларнинг янада яқинлашувига ва бирбирларини бойитувига, уларнинг интернационал негизини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда. Тожикистон адабиёти ва санъатининг бугун Тошкентда очилган декадаси ҳам ана шу юксак мақсадларга хизмат қилиши лозим.

Бу декада гаштли баҳор чоғида, табиат янгиланиб, гулларнинг муаттар ислари ва кўкатлар ҳузур бахш этиб турган пайтда, одамларнинг энг эзгу ҳис-туйғулари қулф уриб намоён бўлаётган пайтда ўтаётганлиги декадага айниқса файз киритади. Халқимизнинг эзгу ҳис-туйғулари эса, беҳисобдир. Зотан, қалб ҳароратимиз қўридан баҳра олган бугунги учрашувимиздаги бундай эзгу ҳис-туйғуларимизни сиз азиз тожик меҳмонларга бахшида қиламиз.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советя номидан, республиканинг барча меҳнаткашлари номидан Ш. Р. Рашидов меҳмонларни ва улар орқали қардош Тожикистоннинг барча шонли меҳнатчиларини қизғин табриклайди, уларга сиҳат-саломатлик, ватан бахт-саодати, коммунизм ғалабаси манфаатлари йўлидаги меҳнатда уларга янгидан-янги ижодий муваффақиятлар тилайди.

Тожик ва ўзбек халқлари—қон-қардош халқлар бўлиб, яқин ва яхши дўстлардир. Халқларимизнинг тақдири азалдан муштарак бўлиб келган. Халқларимиз асрлар бўйи қалин дўстлик ва қардошлик иплари билан боғланиб келганлар. Бу дўстлик қадим замонлардан бошланган. Бу дўстлик ажнабий фотиҳларнинг кўпдан-кўп босқинларига қарши, маҳаллий бойларга, чор ҳукумати малайларига ва босмачи шайкаларига қарши биргаликда олиб борилган курашда ўсиб мустаҳкамланди.

Халқларимизнинг иқтисодий ва маданий бирлиги уларнинг қардошларча дўстлигига асос бўлган. Тожиклардан ва ўзбеклардан чиққан улуғ олимлар, мутафаккирлар, ёзувчиларнинг ижодий ҳамдўстлиги ўтмишда бу дўстликнинг тимсоли бўлган.

Талантли ва меҳнатсевар тожик халқи ўтмиш асрларда олий даражада тараққий этган маданиятни яратган. Бу халқ жуда кўп чинакам заковатли зотларни етиштириб берган. Улар орасида Абу Али Ибн Сино ва Рўдакий, Фирдавсий ва Хайём, Жомий ва Айнийлар бор. Бу зотларнинг яратган асарлари жаҳон фани ва маданияти ҳазинасига бебаҳо инжу бўлиб қўшилган. Бинобарин, тожик халқининг ана шу шонли фарзандлари ўзбек халқи орасидан чиққан улуғ фан ва маданият арбоблари билан қалин дўст ва ҳамкор бўлганлар.

Илгари замонларда халқларимиз ўз аламлари в қайғуларини биргаликда баҳам кўрган бўлсалар, эндиликда бахтли турмуш, коммунистик идеаллар тантанаси йўлидаги биргаликда қилинаётган меҳнат нашъаси гаштини ҳам биргаликда сурмоқдалар. Муҳташам Помирнинг нуроний чўққиларидан бошланувчи шўх Панж ва Вахш, Кофирниҳон ва Сурхондарё қўшилиб азим Сирдарёни вужудга келтиргани каби тожик ва ўзбек халқларининг меҳнатдаги куч-ғайратлари барча қардош совет халқларининг куч-ғайратлари билан қўшилиб, улуғ мақсадимиз-коммунизм сари элтувчи ягона қудратли оқимни вужудга келтирмоқда.

Тожикистонга ҳам, Ўзбекистонга ҳам баббаравар энергия бериб турган Фарҳод ГЭСини халқларимиз биргаликда қуришди, биз Мирзачўлни биргаликда ўзлаштирмоқдамиз. Бу чўл мўл-кўлчилик диёрига айланиб, йил сайин тобора кўп пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб бермоқда. Ўзбеклар тожиклар билан ёнма-ён туриб Қайроққум сув омборини ва «халқлар дўстлиги» электр станциясини қурдилар. 1959 йилда ўзбек халқи чинакам олий ҳимматлик қилиб, 50 минг гектардан ортиқ ерни ўз республикаси составидан Тожикистон ССР составига берди. Тожик қардошларимиз бу туҳфани зўр миннатдорчилик ҳис-туйғулари билан қабул қилганликларига астойдил хурсандмиз.

Турмушимизнинг ҳар куни совет халқлари қардошларча дўстлигининг ажойиб намуналари билан тўлиб—тошган. Тожик халқи билан ўзбек халқи халқ хўжалигининг кўпгина муҳим вазифаларини биргаликда ҳал қилмоқдалар. Пахтакорларнинг одат тусига кириб қолган социалистик мусобақаси, республикаларимиз ўртасидаги мустаҳкам иқтисодий ва маданий алоқалар халқларимизни янада яқинлаштирмоқда ва иноқлаштирмоқда.

Улуғ Октябрь жонажон ленинчи партиямиз барча халқларимиз сингари тожик халқига ҳам чинакам бахт-саодат келтирди. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси ва доно ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси туфайли ўзбек ва тожик халқлари асрий қашшоқлик ва ҳуқуқсизликдан абадий халос бўлиб, озодлик ва бахт-саодатга эришдилар, ижодий бунёдкорлик йўлига тушиб олдилар. Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Тожикистон билан Ўзбекистон партия раҳбарлигида, улуғ рус халқининг ва барча қардош халқларнинг ёрдамида қудратли индустрияга, йирик қишлоқ хўжалиги ва замонавий маданиятга эга бўлган, юксак даражада тараққий этган социалистик республикаларга айландилар, мислсиз техника тараққиётига эришдилар. Бу республикаларда халқ хўжалигининг барча тармоқларида ишлаётган малакали кадрларнинг кўп сонли армияси ўсиб вояга етди.

Ўзбекистон билан Тожикистон «оқ олтин» республикаларидир. Уларнинг ҳар иккови мамлакатимизда етиштирилаётган жамики пахтанинг қарийб 80 процентини бериб туришибди. Пахта — бизнинг ифтихоримиз, бизнинг бебаҳо бойлигимиз. Пахта етиштиришни кўпайтириш бизнинг СССР ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари қардош халқлари олдидаги энг муҳим ватанпарварлик ва интернационал бурчимиз бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан кейин ҳам ана шундай бўлиб қолади.

Қардош Тожикистон маданий қурилиш соҳасида каттагина муваффақиятларга эришди. Ўзбек халқи ана шу муваффақиятларни юксак баҳоламоқда. Ўзбек халқи тожик халқининг жаҳон фани ва маданияти ривожига бебаҳо ҳисса қўшган улуғ фарзандларини чуқур ҳурмат қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети республика меҳнаткашларининг иродасини ифодалаб, Самарқанднинг 2500 йиллиги муносабати билан ана шу қадимий шаҳарда Алишер Навоий билан Абдураҳмон Жомийнинг муҳташам ҳайкалини қуришга қарор қилдилар. Самарқандда Садриддин Айнийнинг мемориал музейи барпо этилди. Ана шу ҳайкал билан музей Совет Социалистик миллатлари улуғ ҳамдўстлигининг ягона оиласига бирлашган икки қардош халқ асрий дўстлигининг абадий рамзи бўлиб қолади.

Ўзбек халқи ҳозирги замон тожик адабиёти ва санъатини яхши билади ва севади. Мирзо Турсунзода, Сотим Улуғзода, Мирсаид Миршакар ва бошқа кўпгина талантли тожик ёзувчиларининг китоблари республикамизда ўзбек ва қорақалпоқ тилларида кўп нусхада нашр этилмоқда. СССР Халқ артистлари Тўҳфа Фозилова билан Лутфи Зоҳидованинг жозибадор санъати, Шоҳиста Муллажонова билан Ҳанифа Мавлонованинг жарангдор қўшиқлари бизни мафтун қилади. Улар билан Халима Носирова, Тамарахоним, Олим Хўжаевлар кўп йиллардан бери қалин дўст бўлиб қолган. Қардош Тожикистон кинематографчиларининг фильмлари бизнинг кинотеатрларимиз экранларида зўр муваффақият билан кўрсатилмоқда. Тожикистон маданият усталари ўзбек радиоси ва телевидениесида тез-тез қатнашиб турадилар.

Улуғ Ленин совет халқларининг қардошларча бузилмас дўстлигини кўз қорачиғидай авайлаб асрашни ва ҳар томонлама мустаҳкамлашни бизга васият қилган эди. Ленин васиятларига содиқ бўлган, иркчилик, миллатчилик ва шовинизмга муросасиз бўлган бизнинг партиямиз совет кишиларини пролетар интернационализми руҳида ҳормай-толмай тарбиялаб келмоқда, кўп миллатли совет оиласи бирлигини мустаҳкамламоқда. Халқларнинг партия чиниқтирган дўстлиги даҳшатли синовларга бардош берди ва бу синовлардан шараф билан ўтди. Ер юзида совет халқларининг дўстлиги ва қон-қардошлигидан ҳам мустаҳкам, теран, мусаффо ва порлоқ дўстлик, яқин қон-қардошлик йўқ. Бу дўстлик гранитдан ҳам мустаҳкам, океан тубидан чуқур, булоқ сувидан ҳам мусаффо дўстлик бўлиб, офтобнинг ўзидек қайноқ ва порлоқдир. Совет халқларининг дўстлигига раҳна солаоладиган куч жаҳонда йўқ. СССР халқларининг дўстлиги — куч-қувватимизнинг битмас-туганмас чашмаси, барча муваффақиятларимизнинг негизи, коммунизм йўлидаги бундан буёнги зафарларимизнинг гаровидир.

Совет халқлари қардошларча дўстлигининг улуғ бунёдкорлик кучини Ўзбекистон пойтахтининг меҳнатчилари айниқса яхши ҳис қилдилар. 1966 йилда Тошкентда даҳшатли зилзила рўй берган пайтда бутун мамлакат бир ёқадан бош чиқариб тошкентликларга ёрдамга келди. Тожик қардошларимиз ҳам барча совет халқлари вакиллари билан бир сафда бўлдилар. Бинобарин, ҳозирги тантанали дақиқаларда биз сиз азиз тожик дўстларимизга, сизлар орқали бутун совет халқига, ўзбек халқига билдирган қайноқ қардошлик меҳр-муҳаббатингиз учун, бошимизга кулфат тушган чоғда беғараз ёрдам берганликларингиз учун чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирамиз.

Ш. Р. Рашидов тожик дўстларга қараб, бундай деди:

— Сизлар серқуёш Ўзбекистоннинг меҳмондўст тупроғига қадам ранжида қилдингиз. Сизлар бу ерда ўзларингизни худди ўз уйингиздагидек ҳис қилишингизга аминмиз, чунки бизнинг уйимиз — сизнинг ҳам уйингиздир. Сизларнинг республикамизда ўтказадиган кунларингиз ёқимли ва қувончли бўлмоғи учун биз ҳамма нарсаларни муҳайё қилишга ҳаракат этамиз.

Сизлар Ўзбекистон дурдонаси — Фарғона водисида, Тошкент машинасозлари, Мирзачўл чўлқуварлари ҳузурида, кўҳна Хоразм ва Бухорода, Мовий орол соҳилларида бўласизлар. Ўтган ярим аср мобайнида, Ўзбекистонда рўй берган қувончли ўзгаришларнинг шоҳиди бўласизлар. Сизлар қаерга борманглар, ҳамма жойда халқимиз сизларни табассум, меҳр-муҳаббат билан кутиб олади. Одамларимиз сизларга қучоқ очиб пешвоз чиқадилар.

Ўзбеклар диёрида бўладиган учрашувлар республикаларимиз адабиёт ва санъат арбобларини халқлар дўстлиги ва қардошлиги ғояларини, юксак коммунистик идеалларни барқарор қилувчи янги-янги асарлар яратишга руҳлантиради, кўп миллатли социалистик маданиятнинг янада равнақ топишига кўмаклашади, бунга шак-шубҳа йўқ.

Бу эса КПСС XXIII съезди қарорларини бажариш учун, коммунизм қуришнинг улуғвор планларини рўёбга чиқариш учун умумхалқ курашига маданий фронт ходимларининг муносиб ҳиссаси бўлиб қўшилади.

Иккала республика ижодкор зиёлиларининг намояндалари — Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси, Давлат мукофоти ва Хамза номидаги республика мукофотининг лауреати К. Н. Яшин ва Тожикистон Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси, Ленин мукофоти лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мирзо Турсунзода халқларнинг улуғвор ленинча дўстлиги ҳақида, ушбу декада ана шу дўстлик байроғи остида ўтаётганлиги тўғрисида жўшиб гапирадилар.

Сўз Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ж. Р. Расуловга берилади.

Бугунги самимий учрашув, ўзбек дўстларимизнинг бизни чин кўнгилдан шоду ҳуррамлик билан кутиб олганликлари, дейди ўртоқ Расулов, бизни бениҳоя хурсанд қилди. Бу ерда республикамиз тожик халқи ва тожик халқи вакиллари шаънига айтилган табрик сўзлари учун ташаккур ва миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз. Азиз дўстлар, қўшиқларимиз, рақсларимиз, музикамиз, сўз санъатимиз билан бирга сизларга ўз қалбимизнинг ҳароратини ва тожик халқининг қардошларча дўстлигини ҳам олиб келдик.

Тожикистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг топширувига биноан, бутун тожик халқи номидан сизларга, тантанали кеча қатнашчиларига ва сизлар орқали бутун қардош ўзбек халқига қизғин самимий салом топширишга ҳамда коммунизм учун, серқуёш, кўркам республикангизнинг экономикаси ва маданиятини янада яшнатиш учун янгидан-янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Сўнгра Ж. Р. Расулов қардош маданиятлар декадалари, ҳафталиклари ва кунларининг, адабиёт ва санъат намояндалари делегацияларининг бир-бирларига бориб туришлари жуда катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб бундай деди: бундай учрашувларнинг ҳар бири мустаҳкамланиб бораётган дўстона алоқаларни ифода қилибгина қолмай, балки жиддий имтиҳон, маданиятларимизни ривожлантиришнинг муҳим омили ҳамдир.

Тожик ва ўзбек халқлари ҳақиқатан ҳам эгизак қардошлардир. Бизнинг ота ва боболаримиз кўп асрлардан буён бир диёрда, бир қуёш ва осмон тагида яшаб келганлар. Айни бир хил дарёлар уларнинг далаларини суғориб келган, Октябрь революциясидан илгари уларнинг қисмати бир хил даражада машаққатли бўлган. Халқларимизнинг тарихий тақдира узоқ ўтмишдаги каби ҳозирги кунда ҳам бир-бирлари билан жуда маҳкам боғланган. Мустаҳкам дўстлик уларни қон-қардош қилди. Бу дўстлик кўп сонли чет эл фотиҳларига, маҳаллий феодалларга, чор амалдорларига, босмачи шайкаларига қарши оғир курашда, озодлик учун, Совет ҳокимияти учун олиб борилган жангларда, янги, бахтли ҳаёт қурилишида ўсди, чиниқди ва мустаҳкамланди.

Халқларимизнинг мустаҳкам алоқаси ва дўстлигини кўрсатувчи кўп мисоллар тарихда сақланиб қолган. Бу дўстлик қадим замонларда бошланган эди. Адабиётларимизнинг икки улуғ арбоби — Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоийнинг дўстлиги ана шу қардошлик алоқаларининг ёрқин тимсолидир. Халқларимиз, бутун жамоатчилик Алишер Навоийнинг 525 йиллик юбилейини яқинда нишонлайдилар. Халқларимиз қардошларча дўстлигимизнинг ажойиб традицияларини муқаддас билиб сақламоқдалар, тобора ривожлантирмоқдалар. Бу традициялар авлоддан-авлодга мерос бўлиб қолмоқда.

Тожик ва ўзбек халқларининг дўстлиги ҳозирги кунда сифат жиҳатидан янги мазмунга, янги социалистик мазмунга эга бўлди. Бу дўстлик чинакам қардошликка айланди. Ана шу дўстлик Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун олиб борилган жангларда, тинч бунёдкорлик йилларида ўсиб мустаҳкамланди ва жуда яхши самаралар берди. Неча юз минглаб гектар дашт ерларга ҳаёт бағишлаган катта Фарғона ва Ҳисор каналларини олиб кўринг. Халқлар дўстлигининг баҳодир кучи бу каналларни бунёдга келтирди. Республикаларимизнинг ифтихори бўлган Қайроққум гидроэлектростанциясини олиб кўринг. Бу станция «Халқлар дўстлиги» ГЭСи деб аталади. Биргаликда қилган меҳнатимиз туфайли Вахш водийси ўзлаштирилди. Бу водий серқуёш Тожикистоннинг пахта кони бўлиб қолди. Асрлар бўйи сувсиз қақраб ётган Мирзачўлда янги ҳаёт бошланди. Дўстлигимизнинг бундай ажойиб ёдгорликлари кўп. Биз булар билан ҳақли суратда фахрланамиз.

Интернационал онг— тожикларнинг ҳам, ўзбекларнинг ҳам, барча совет кишиларининг ҳам қон ва танига сингиб кетган ҳислат бўлиб қолди. Интернационал онг биргаликда босиб ўтилган тарихий йўл ва традициялар билангина эмас, балки, аввало, совет жамиятининг социалистик табиати билан, совет халқларининг коммунизм учун курашдаги бузилмас бирлиги ва ҳамкорлиги билан белгиланади. Тожикистон ва Ўзбекистон саноати ўз маҳсулотларини бир-бирларига юбориб турибдилар. Бизнинг деҳқонларимиз пахта етиштиришни кўпайтириш соҳасида мусобақалашиб, бир-бирларига қардошларча ёрдам бермоқдалар. Мамлакатимиздаги бошқа республикалар каби бизнинг экономикамиз ҳам юзларча воситалар, кўпинча кўз илғамас, лекин мустаҳкам воситалар билан ўзаро маҳкам боғланган.

Биз илмий ва маданий жиҳатдан яхши алоқа боғлаганмиз. Биз қардош ўзбек халқининг фан ва маданият соҳасида эришаётган муваффақиятларидан хурсандмиз. Тожиклар Ўзбекистон шоирлари ва ёзувчилари — Ҳамза Ҳакимзода, Абдулла Қодирий, Ҳамид Олимжон, Ғафур Ғулом, Шароф Рашидов, Зулфия, Ойбек, Сарвар Азимов, Яшин ва бошқаларнинг асарларини яхши биладилар ва севадилар. Бизнинг республикамизда уларнинг асарлари кўп нусха нашр этилмоқда. Театр коллективларимиз ўзбек драматургларининг асарларини зўр муваффақият билан саҳнага қўймоқдалар. Шу билан бирга, тожик ёзувчилари ва шоирлари — Айний, Лоҳутий, Турсунзода, Миршакар, Икромий ва бошқа адибларнинг энг яхши бадиий асарлари ҳам ўзбек дўстларимизга яхши маълум.

Совет Иттифоқидаги бошқа халқлар каби қардош халқларимизнинг ҳам қўлга киритган буюк муваффақиятлари ленинча миллий сиёсат тантана қилганлигини, мамлакатимиз халқларининг дўстлиги ва қардошларча ўзаро ёрдамини, совет ижтимоий тузумининг кучи ва ҳаётийлигини ёрқин исбот этувчи далилдир.

Ўртоқ Расулов бутун совет халқи КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг қарорларини қизғин маъқуллаганлиги ҳақида, ҳозирги вақтда мамлакатимизда меҳнат ғайрати кучайиб кетганлиги тўғрисида гапиради. Барча совет кишилари каби тожик халқи ҳам беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш, севикли йўлбошчимиз ва устозимиз Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг шонли 100 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун қўлидан келган ҳамма чорани кўради.

Бу йил — ана шу курашнинг ҳал қилувчи йилидир. Кўклам фасли пахтакорлар учун жуда ҳам ноқулай келди. Табиат инжиқликларини фидокорона меҳнат, зўр ғайрат ва маҳорат билан енгишга тўғри келди. Дўстларимиз, ўзбек пахтакорлари мусобақа давомида ўзларининг бой тажрибаларини биз билан доимо баҳам кўриб келмоқдалар. Биз ўзбек пахтакорларининг ёрдами билан қийинчиликларни бартараф қилишимизга, пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштиришимизга, давлатнинг ҳамма планларини сўзсиз бажаришни таъминлашимизга аминмиз. Бу эса, КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг қарорларига бизнинг энг яхши жавобимиз бўлади. Республикамиз меҳнаткашлари, шу жумладан ёзувчиларимиз, шоирларимиз, адабиёт, санъат арбобларимиз Пленум қарорларини ўзларининг жанговар программаси деб биладилар.

Биз шу нарсага астойдил аминмизки, бугун бошланадиган декада Совет Иттифоқи халқлари дўстлиги ва қардошлигининг муқаддас байроғини, партия ва халқ ишига, коммунизм ишига садоқат байроғини шараф билан янада баланд кўтаради. Қардош Ўзбекистонда тожик сўзи, тожик қўшиғи, тожик музикаси ўн кун мобайнида жаранглайди. Ўзбек дўстларимиз тожикларнинг қадимий диёрида талант ва истеъдодлар нақадар кўп етишганлигига, халқларимизни қандай буюк, самимий муҳаббат ва дўстлик бирлаштираётганлигига яна бир марта ишонч ҳосил қила оладилар.

Дўстона ижодий учрашувлар совет халқлари иттифоқи тош-метиндек мустаҳкам эканлигини, бизнинг мамлакатимизда партия раҳбарлигида порлоқ коммунистик жамиятни барпо этаётган тенг ҳуқуқли халқларнинг интернационализми, дўстлиги ва қардошлиги ленинча сиёсати тантана қилаётганлигини яна ва яна бир марта кўрсатади.

Биз шу нарсага чуқур аминмизки, Тожикистонда ўтказиладиган ўзбек адабиёти ва санъати декадаси ҳам халқларимизнинг бузилмас қардошларча дўстлигининг ёрқин намойиши, Коммунистик партия ленинча доно миллий сиёсатининг тантанаси бўлади.

Биз Тожикистонда ўтказиладиган учрашувдан хурсанд эканлигимизни ҳозириноқ ўзидаёқ изҳор қилиб, шу гапларни айтамиз: азиз дўстлар ва қардошлар, серқуёш Тожикистонимизга, кўркам ва бахтиёр диёримизга марҳамат. Бизнинг диёримизда шеър ва қўшиқни ҳамиша севиб келганлар, бу ерда адабиёт ва санъатнинг қадрига ета оладилар, бу ерда улуғ дўстлик ҳамиша мадҳ этилади!

* * *

Кеча охирида Тожикистон адабиёти ва санъати декадасининг очилишига бағишланган катта концерт қўйиб берилди.

С. ФРОЛОВА,
Г. ЛИПШИЦ,
ЎзТАГ мухбирлари.

Тошкентдаги республика электр-механика устахоналарининг энергетик ишчилари мамлакатимиз халқ хўжалиги учун кўпгина стандарт бўлмаган металл конструкциялар ва электр жиҳозларини тайёрлаб бераётир.

СУРАТДА: корхонанинг илғор ишчиси электр пайвандчи М. Акбаров ва бош мастер И. Острась ўртоқлар шаҳар электр тармоқлари учун тайёрланган трансформаторни синамоқдалар.

ИШЧИ-ЁШЛАР МАКТАБИДА

Ҳафтасига беш кун ишлаб, икки кун дам олиш кечки мактабларда ўқиётган ишчи ва хизматчилар учун ҳам катта имконият яратиб берди. Бу тадбир кечки мактабларда ўзлаштириш ва давоматига қанчалик таъсир қилаётганини билиш мақсадида пойтахтимизнинг энг гавжум ери — марказий телеграф ёнида жойлашган 57-ишчи-ёшлар мактабига бордик.

Мазкур мактабда 351 ишчи ўқимоқда. Мактабда юқори малакали ўқитувчилар дарс беришади. Ҳар бир фаннинг тушунарли бўлиши учун педагогик методлардан фойдаланмоқдалар. Илғор тажрибалар қай даража амалга оширилаётгани аниқроқ бўлсин учун мисолларга мурожаат қиламиз.

Яқинда республика педагогика фанлари илмий-текшириш институти ходимларининг иштирокида 11-синфларда рус тилини ўқитишга бағишланган амалий машғулот ўтказилди. Дарс процесси эса ҳужжатли фильм плёнкаларига кўчирилди. Ўқитувчи Галина Яковлевна Афанасьева дарсни, айниқса, тил талаффузини ўзлаштиришда магнитофон, диктофон, граммофон ва бошқа усуллардан қандай фойдаланилаётганини амалий кўрсатиб берди. Ўзбек синфларида рус тилини ўқитишда бу усул жуда қўл келмоқда. Шунинг учун ҳам бу мактаб ўқув йилининг биринчи ярмида шаҳардаги барча шу типдаги мактабларга нисбатан яхши ўзлаштирди.

Аниқ фанларни ўзлаштиришда етарли даражада кўргазмали ўқув қуроллари билан таъминланган физика, химия ва рус тили кабинетлари қўл келмоқда. Бу фанлардан 11-синфлардаги 85 ўқувчидан фақат икки ўқувчи ўзлаштирмаганини фикримизнинг ёрқин далилидир.

— Ўқувчиларнинг яхши ўзлаштиришида ўз ишини яхши билган ўқитувчиларимизнинг ҳиссаси катта, — дейди мактаб директори Жалол Иноятов. — Улар халқ маорифи аълочиси А. Биниминов, М. Бектемиров, М. Расулев, А. Камолов каби чарчашни билмайдиган педагоглардир. Ўтган йили мактабимизни тамомлаган 129 ўқувчидан 59 киши Тошкентда ва республикамизнинг бошқа шаҳарларида, 7 киши Москва ва Ленинград олий билим юртларида таълим олишаётган экан, бунда юқоридаги педагогларимиз, умуман, мактабимиз коллективининг катта ҳиссаси бор.

Сменали ишчи-ёшлар мактаби иш тажрибаси ҳафтасига икки кун дам олиб, беш кунлик иш ҳафтасига ўтишнинг таъсири, фойдаси катта эканини яна бир бор исботлади. Беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш туфайли ўқувчиларнинг кутубхонага боришлари, дарс тайёрлашлари учун кўпроқ вақт, яхшироқ имконият туғилди. Буни ўқув йилини тамомлаш учун сўнгги имтиҳонларга тайёрланаётган ўқувчилар мисолида кўриш мумкин.

Т. КАРИМОВ.

Студентлар ҳаётидан

ИЛМ ЧЎҚҚИЛАРИ САРИ

Мана, институт аудиторияларига кириб бораётган студентларнинг кўзларида қувонч, юзларида табассум. Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтида XXVII илмий конференция иши давом этяпти. Бунда 140 та илмий иш авторининг доклади тингланди. Биз ўзбек тили секциясидамиз.

Илмий иш авторлари доклад қила бошладилар, тарих-филология факультети IV-курс студенти Самихон Аширбоев «Ҳозирги ўзбек тили феъл формаларида «лар» аффиксининг қўлланиши», сўнгра шу факультетнинг IV-курс студенти Ж. Ирмурадов «Ўзбек тилида равишдош оборотлари» деган мавзуда доклад қилдилар.

Институт студентлари орасида табиат-биология «сир»ларига қизиқувчи студентлар ҳам оз эмас. «Делфинлар — денгиз зиёлилари» деган темада доклад қилган табиёт-география факультети IV-курс сиртқи бўлим студенти А. Қодирхўжаева темасининг ғоят қизиқлиги, илмий ишни яхши тайёрлаганлиги учун қатнашувчиларнинг олқишига сазовор бўлди.

Биз билан суҳбатда институт проректори С. Афонина шундай деди:

— Ўтказилаётган бу илмий конференциямиз студентларнинг мустақил иш олиб бориши учун бир синовдир. Ҳозирданоқ кўпгина студентларнинг илмий ишга қобилияти борлиги сезилди. Биз бундай студентларни республика илмий жамияти конференциясига тавсия этамиз.

Э. ҲАСАНОВ.

Меҳнатни илмий ташкил этиш самараси

КОНВЕЙЕР УСУЛИДА

Завод бош механиги Зокиржон Каримбердиев билан вулканизация цехига кирганимизда бу ердаги ўзгаришларни кўриб ҳайратландим. Цех бундан икки йил аввалгидан икки баравардан зиёдроқ кенгайибди. Ускуналар, ишчилар сони ҳам ортган. Илгари корхона бўйича ўндан ортиқ аппарат бор эди. Ҳозир уларнинг сони 20 тага етибди. Заводдаги асосий ишлар машина-механизмлар ёрдамида бажариляпти.

Маршрутдаги автобуснинг камераси ёрилиб кетганда, уни янгилаш учун техник билан ҳайдовчининг неча соатлаб вақти кетади. 9-шина заводида эса ҳозир бу иш станокда бажариляпти. Покришкага камера солиш, ел бериш ёки покришка ичидаги камерани олиш ишларини янги станокда икки-уч минутда бажариш мумкин.

— Бу кимнинг иши?

— Коллективимизнинг-да, — деди бош механик. Кейин қўшиб қўйди. — Бундай қўлбола станок республикамиздагина эмас, ҳатто Ўрта Осиё республикаларидаги шина ремонти заводларида ҳозирча ягона ҳисобланади.

Совет Иттифоқида ҳозир йигирма хилга яқин турли хил автомашиналар покришкалари ишлаб чиқариляпти. Сийқаланган покришкаларни янгиларига алмаштириш ҳозирда ҳам қийин масала бўлиб турибди. Республикамиз автомобиль транспортини, корхона ва ташкилотлар автомашиналарини шиналар билан таъминлашда 9-шина заводи етакчи ўринни эгаллаб келяпти.

Реконструкция қилинган вулканизация цехи корхонанинг асосий ишлаб чиқариш участкаси ҳисобланади. Завод бош инженери Александр Сергеевич Мартиросов раҳбарлик қилаётган меҳнатни илмий ташкил этиш группаси бу цехни реконструкциялаш планини ишлаб чиқди. Ана шу план асосида йил бошидан буён саккизта вулканизация станоги ўрнатилди. Бу тадбир автомобилларнинг турли маркадаги покришкаларини қайта ишлаб чиқаришни ўзлаштириш имконини берди.

Корхонада илгарилари 12 хил автомашина покришкалари қайта янгиланиб чиқариларди. Юбилей йилида «ГАЗ 51», «УАЗ», «ЗИМ» маркали автомобиллар покришкаларини 1968 йилнинг ўтган тўрт ойи мобайнида эса «МАЗ», «Москвич — 408» маркали машиналарнинг покришкаларини қайта ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Коллектив ҳозир «Запорожец» автомобилларининг эскирган покришкаларини янгилашни ўзлаштириш устида иш олиб боряпти.

— Меҳнатни илмий ташкил этиш группасининг амалга ошираётган тадбирлари фақат шуларгина эмас, — дейди ишлаб чиқариш бўлимининг бошлиғи Асом Иброҳимов, — Илгари қайта ишлаб чиқариладиган шиналар ювилгач, тахта токчаларга қўлда кўтариб қўйиларди. Меҳнатни илмий ташкил этиш группасининг тавсияси билан қуритиш хонаси ҳам реконструкция қилинди. Энди унда бир йўла 300 та шинани қуритиш мумкин. Янгиланиш учун келтирилган шиналар махсус аппаратда ювилгач, ўз маркаси бўйича қуритиш камераларига киритилади. Бу билан қўл меҳнати 70 процентга камайди. Қуриган покришкалар ерга тегмай, автомат усулда тайёрлов цехига ўтади. Бу цехга ҳам «ШШК-64» маркали 2 та шилиш станоги, вентиляция ўрнатилганди.

Ҳозир заводда ҳамма ишлар конвейер усулида бажариляпти. Янги хил шиналарни ремонт қилиш ўзлаштирилгани туфайли ишлаб чиқариш қуввати, маҳсулот сифати ортмоқда, вақт тежалмоқда.

— Қайта ишлаб чиқарилган покришкалар янгиларидан қолишмайди,—дейди техник Абдурашид Шоназаров. Шунинг билан бирга жуда арзонга ҳам тушади. Масалан, «Волга» автомобилининг янги покришкалари 56 сўм турса, қайта ишлаб чиқарилгани 12 сўм 60 тийинга тушади. Автомобиль хўжаликлари покришкаларни қайта ишлаб чиқаришга бериб, катта иқтисодий фойда кўрадилар ва шиналарга бўлган эҳтиёжни бир мунча осон қондирадилар.

Корхона коллективи беш йилликнинг учинчи йилида 45 мингта шинани қайта ҳаётга йўллаш мажбуриятини олган. Ой сайин 3300 ўрнига 3800-3900 тага етказиб шина ремонт қилиняпти. Иш жараёнлари автоматлаштирилганлиги туфайли буюртмачилар келтирган эски шиналар икки кунда янгиланмоқда.

Завод биринчи кварталда белгиланганидан қарийб минг сўм кўп маҳсулот реализация қилди. Фойда олиш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш топшириқлари ҳам ортиғи билан бажарилди. Бу муваффақиятларда вулканизация цехининг А. Ҳасанов, Е. И. Кириллова, резина цехининг Л. Г. Ардишева бошлиқ смена коллективларининг ҳиссаси катта бўлди.

Корхона анча вақтдан бери планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиб ишлаяпти. Коллективга яқинда ўн учинчи маош тақсимланди. Бунда инженер-техник ходимлар ойлик маошларининг 34,8 проценти миқдорида, ишчилар эса жами бир минг сўм пул олдилар. Айниқса, бош механика бўлими слесари А. Иброҳимов, тайёрлаш цехи ишчиси А. Витюк, резина буюмлари цехи ишчиси С. Шокирова, прессчи Ш. Приднева каби илғорларнинг меҳнати юксак баҳоланди.

Ишбиларманд ва аҳил коллективнинг меҳнат ғайрати халқ хўжалигимизни жадал суръатда ривожлантиришга қаратилгандир. Шунинг учун ҳам корхона экономикаси кун сайин барқ уриб ўсяпти.

А. ОБИДХЎЖАЕВ.

ТОШКЕНТ „СОВҒАЛАР" ФАБРИКАСИДА

Шаҳаримиздаги «Совғалар» фабрикаси ишлаб чиқараётган турли хил эсдалик маҳсулотларига бўлган талаб мамлакатимиздагина эмас, балки чет элларда ҳам ортиб бормоқда. Яқинда фабрика кўпгина чет эл фирмаларига совғалар тайёрлаб бериш учун буюртмалар олди. Бу йил фабрика ўз маҳсулотлари билан 12 та халқаро савдо саноат ярмаркаси ва кўргазмаларида қатнашади.

СУРАТЛАРДА: (чапда) фабрика ишлаб чиқараётган совға маҳсулотларидан намуналар, (ўнгда) бош рассом А. Бортмессер янги безаклар яратиш устида ишламоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

МАҲАЛЛАГА ҚАЙТИБ КЕЛИШДИ

«Қашқар маҳалла» деган номни ҳозирда ҳам бутун Ўзбекистон билади.

Зилзиладан сўнг бузилган уй эгаларига ўз истакларига кўра гарантияли хатлар берилганди. Ана шундай юзлаб оилалар ўзлари туғилиб ўсган маҳалла ўрнида бунёд қилинган янги уйларга кўчиб келиб, бахтиёр турмуш кечирмоқдалар.

Куни кеча собиқ Қашқар маҳалласи ўрнида қурилган марказ-5 кварталида яна бир тантана бўлди. 80 квартирали 35 уйга эгалари кўчиб киришди.

Эрталаб соат 10 дан уй анжомлари ортилган машиналар кетма-кет кела бошлади. Бинони бунёд этган Подмосковье қурилиш-монтаж поездининг бошлиғи Н. А. Паньюхин ва қурувчиларнинг вакиллари, 10-уй жойлардан фойдаланиш идорасининг техниги Г. Чубаров одамларни янги уй билан табриклашди, квартираларнинг калитларини тақдим қилишди.

1919 йилдан буён КПСС аъзоси, шахсий пенсионер Абдуғофур ота Ҳотамов қардош қурувчиларга, меҳнаткашлар ҳақида кўрсатаётган ғамхўрлиги учун ҳукуматимизга миннатдорчилик сўзларини айтди.

Улуғ адибга бағишлаб

Тошкент шаҳридаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли 24-ўрта мактаб ўқувчилари Алишер Навоий юбилейига тайёргарликни қизитиб юбордилар. Юқори синф ўқувчилари Навоий ижоди ва ҳаётини яна чуқурроқ ўрганиш мақсадида мактаб музейи очдилар. Музейни томоша қилар экансиз, Навоий ва унинг замондошлари, Навоий достонларига ишланган миниатюра расмлар, фото ва деворий газеталарни кўришингиз мумкин.

Музейни жиҳозлашда мактаб ўқувчиларига она тили ва адабиёт ўқитувчиларидан Ҳамидулла ака Йўлдошев ва Гофуржон Азимовлар раҳбарлик қилдилар. Музей борган сари бойитилмоқда.

Г. ЮСУПОВА.

Намунали ётоқхона

Болгар даҳасидаги атрофи кўркам гуллар билан ўралган тўрт қаватли иморатга кўзингиз тушгандир. Бу темирйўлчилар ётоқхонаси. Даҳада яшовчилар ётоқхонадагиларни «аҳил оила» дейишади. Чиндан ҳам шундай. Бу ерда яшаётган ёшлардан тузилган кўнгилли дружина доға осоишсалиғи учун ҳам хизмат қилади.

Ётоқхона доим озода. Унда ҳамма қулайликлар мавжуд. Дам олиш, суҳбат, базм учун алоҳида хоналар ажратилган. Ёшларнинг кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун кутубхона, ҳаваскорлар тўгараги ишлаб туради. Душ, буфет, сартарошхона, пойафзал ремонти устахонасининг ишга туширилиши ёшовчилар учун янада қулайлик туғдирди. Бу ердаги ўн етти миллат ёшларидан иборат 500 кишининг кўплари ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқув юртларида ўқишади.

Ётоқхона ўзининг қулайлиги, тартиблилиги ва озодалиги, кишиларининг дилкашлиги билан мамлакатимиздаги темирйўл ётоқхоналари ўртасида иккинчи ўринни олди.

Комендант Василий Николаевич Ломакин ўз тажрибасини тарбиявий ишларни олиб боришда ишга солмоқда. Тошкент депосининг агитаторлари Қурбон Шамсиев, Холмирза Ражабовлар эса ётоқхонадагилар билан тез-тез суҳбат кечалари ўтказиб туришади. Зерикиш нима эканлигини билмайдиган ёшлар яшашда ҳам, ишлашда ҳам давримизга муносиб бўлишмоқда.

К. НИШОНОВ.

„ТОШКЕНТ ОҚШОМИ"ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«ҚИШДА ЯХ, ЁЗДА ҚАЙНОҚ»

1-авторемонт заводи ишчилари дам олишга кетиш олдидан албатта иссиқ душда ювинишлари керак. Бизда эса бу имконият йўқ. Завод душхонасига қишда кириб бўлмайди. У бамисоли музхона. Ёзда эса қайноқ сувда чўмилаверасиз.

Газетамизнинг шу йил 2 март сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган материалда бир группа завод ишчиларининг шикоятлари баён этилган эди.

Корхона маъмуриятидан олинган жавобда кўрсатилишича, душхонада дарҳақиқат шундай ҳоллар юз бергани айтилади.

Завод душхонаси ремонтдан чиқарилди ва эндиликда у нормал ишлаб турибди.

«ҚАЧОН СОН ТЕГАДИ?»

Шу сарлавҳа остида газетамизнинг 26 март сонида босилган хабарда Жарқўрғон кўчасида кейинги пайтларда тартиб бузилаётганлиги, унинг санитария ҳолатига эътибор берилмаётгани танқид қилинган эди.

Тошкент шаҳар ижроия комитети ободончилик бош бошқармасидан олинган жавобда кўрсатилишича, материал тўғрилиги эътироф этилади. Шунингдек, бошқарма бу кўчани асфальтлаштириш шу йилнинг планига киритилганини хабар қилади.

БУХОРО. Қоракўл заводининг коллективи кўпгина қоракўл териларини Росток мўйна комбинатига юборди. Заводда ҳар куни бир неча минглаб турли-туман қоракўл териларига ишлов берилади.

СУРАТДА: қоракўл терилари қуритилмоқда.

А. Усмонов фотоси.
(ЎзТАГ).

Россия уйлари

Марказ кварталларида меҳнат қилаётган Россия Федерациясининг азаматлари қатор-қатор совғаларни тайёрлашмоқда.

Бундан бир неча кун илгари Марказ—5, Марказ—4 кварталларида Горький ва Челябинск поездларининг азаматлари икки уйни фойдаланишга топширишган эди.

Бошқа поездларнинг қурувчилари ҳам ўз совғалари билан ҳамшаҳарларимизга қувонч бағишламоқдалар.

Новосибирск азаматлари Марказ—5 да 80 оилага мўлжалланган уйни қўлдан чиқаришди. Саратов поезди бунёдкорлари эса шу кварталда 56 квартирали уйни ҳозирлашди.

Свердловск бинокорлари эса 40 квартирали уйнинг калитларини ҳамшаҳарларимизга топширишмоқчи. Давлат комиссияси аъзолари бу уйларнинг ҳужжатларини имзолаш учун бинокорларнинг иши билан танишмоқда.

Совет чегара қўшинларининг 50 йиллиги олдидан

ЧЕГАРА ЁНИДАГИ ЁДГОРЛИК

Ўнлаб йиллар ўтди, аммо қўлда қурол билан ёш Совет ҳокимиятини, Ватан чегараларини ҳимоя қилган қаҳрамонларнинг номи халқ хотирасида ҳамон яшайди. Туркманистон чегарачиларининг ҳар бир авлоди жанговар шон-шуҳрат солномасига ўзининг ёрқин саҳифаларини ёзиб қолдирди. Шунинг учун ҳам собиқ чегарачилар ёш Ватан посбонлари ҳузурига меҳмон бўлиб келганларида, улардан ўтмиш воқеаларини эслашни албатта илтимос қиладилар...

✦ ✦ ✦

Чўққилар. Шамол тоғ ёнбағирларини кезиб, дарахт баргларини шитирлатади, эски казарманинг ярим вайрона деворларидан чанг кўтаради. Атроф бўм-бўш, бу ерларга кўпдан бери инсон қадам ранжида қилмагандек туюлади. Лекин бундай эмас. Мана, майсалар орасида учига юлдуз ўрнатилган ёдгорлик кўзга ташланади. Унинг этагида янги очилган гуллар. Демак, одамлар узоқда туришларига қарамай бу ерни унутмаганлар, қабрдан тез-тез хабар олиб туришади.

Яшил фуражкали бир группа солдатлар билан бу ерга келган сочлари оқарган мўйсафид киши кўнглига бу гуллар ором бахш этади.

— Бу ерда менинг жанговар дўстларим: Благушин, Андрусенко, Епонешников, Мороз дафн этилган, — бошлади ҳикоясини у. — Совет мамлакатининг чегараларини мудофаа қилиб, улар бу ерда ўттизинчи йилларда ҳалок бўлишди.

— Ўша вақтлар ҳақида сўзлаб беринг, — илтимос қилишади солдатлар ўз меҳмонлари, собиқ чегарачи Сергей Яковлевич Компандан. Ветеран эслай бошлайди.

...Бу сафар комендат Компанга олти жангчи билан катта карвонни кузатиб боришни буюрди.

— Эҳтиёт бўл Сергей, —огоҳлантирди у, —бизнинг томонларда яна босмачилар пайдо бўлиб қолишибди, деган маълумотлар бор. Кўз-қулоқ бўл.

Бир юз ўн туядан иборат карвон жуда чўзилиб кетди. Қопларга ўқ-дори, озиқ-овқат, қурилиш материаллари ортилган. Йўл тоғ чўққилари оралаб, илон изи бўлиб кетади. Душман ҳар бурилишда пистирма қуриши мумкин.

Кеч киргач, чўққиларнинг бирида учли қалпоқ кийган қуролли отлиқлар кўринди. «Босмачилар!—Компан қирққа яқин санади. «Етти кишига — кўплик қилишади» — ўйлади у.

Карвон устидан ўқлар учиб ўтди.

— Конторез —буйруқ берди Компан,—яқин заставага қараб уч, шароитни тезда хабар қил! Эҳтиёт бўл, яна қўлга тушиб қолма. Сендан умидимиз катта.

Карвон зўр эҳтиётлик билан йўлда давом этди. Чегарачилар ҳар қандай ҳужумга тайёр.

Босмачилар чуқур дарада пистирма уюштиришди. Улар бир ҳовуч ҳимоячиларни бирданига янчиб ташлаш ёки тартибсиз чекинтириш мақсадида бақириб-чақириб карвонга ташландилар. Лекин улар ўйлагандек бўлмади. Карвон бошида бўлган чегарачилар Андрусенко, Благушин ва Шевченко ерга ётиб олиб, душманни мерганлик билан қира бошладилар. Компан ўз отида уларга ёрдамга шошилди. Яқин келиб қолган босмачини қиличи билан уриб йиқитди. Сергей яна бир бандитни қиличдан ўтказди-ю, душманнинг катта группаси карвон кетига ташланганини кўриб, отни орқага бурди. У ерда фақат Епонешников ва Мороз душман ҳужумини қайтариб туришарди. Олтовлон қирқ кишига қарши жанг қилишди. Кўп ўтмай қир ортидан совет отлиқлари кўринди... Сафдошлар мададга шошилишарди...

Ўшанда фақат уч киши —Компан, Шевченко ва Конторез тирик қолди. Улар юкни манзилга бус-бутун етказишди.

Чегара ёнида қизил юлдузли ёдгорлик кўп йиллардан бери туради. Бу—жасурлар ҳақида хотира.

Сергей Компан чегарачилар билан қишлоққа отланар экан, мени танийдиган кишилар қолганмикин? — деб ўйлар эди.

—Мен сизни яхши эслайман.— дейди кулиб, уларни кутиб олган колхозчи Қурбон Бекназаров. беҳад қувонар экан.— Уйга киринг, азиз Сергей Яковлевич, меҳмон бўласиз. Орадан ўттиз беш йил ўтипти, аммо кўзларинг ўша-ўша...

Солдатлар яна бир хотиранинг шоҳиди бўлишди.

...Бир вақтлар Қурбон Бекназаров батраклик қилган Отчалар Оқинбой чегарадан қочиб ўтишга аҳд қилди. У ўз атрофига илгари босмачилар билан алоқада бўлган маслакдошларини тўплади.

Бой қочишга қарор қилган тунда овулга Олейник бошлиқ бир группа чегарачилар келишди. Бу отрядда Компан ва Бекназаров ҳам бор эди. Бойнинг ниятини чегарачиларга маълум қилган, унинг яқин овуллардаги деҳқонларнинг қўйларини ҳайдаб кетмоқчи, бўлганини сўзлаб берган ҳам шу, Қурбон эди. Хавфли хабар. Чегарачилар бой ҳовлисини яширин қуршаб олиб, кута бошладилар.

Ярим кечада от туёқларининг овози эшитилди. Яқинроқ, яна яқинроқ.. Отлиқлар келишди. Ўн тўрт киши экан. Отдан тушиб, ҳовлига киришди. Мана ўн бешинчиси ҳам — қўрбоши ҳамтовоқларини кутиб олиш учун ўтовдан чиқди.

— Бошланг!— команда берди Олейник ва туркманчасига чақирди: «Тўхта, ким келяпти?!»

Отчалар Оқин эгарлоғлиқ отга югурди. Аммо кучли қўллар уни пўлат исканжага олди.

— Пулемёт!— буюрди Олейник,— девор ортидан милтиқ затворларининг овозини эшитиб.

Компан ва Бекназаров эшикни очиб юборишди, ўқ овози тун сукунатини бузиб юборди. Босмачилар девор оша қочмоқчи бўлишди. Олишув кўпга чўзилмади. Чегарачилар бой билан бирга унинг маслакдошларини ҳам қўлга туширишди. Кўп ўтмай чет элга ҳайдаб кетишга шай қилиб қўйилган катта қўй отарлари ҳам топилди...

Ветеранлар учрашишдими, албатта эслай бошлайдилар. Лекин гап мавзуи албатта бугунги кунга келиб тақалади.

— Ҳозирги заставани, застава деса бўлади,— дейди Бекназаров.— Кўриб, ҳавасинг келади.

— Ҳа,— дўстининг фикрига қўшилади Компан.—Жангчилар ихтиёрида ажойиб техника, хўжалик ҳам йўлга қўйилган. Душман қанча айёрлик қилмасин, қочиб қутилмайди. Бизнинг вақтимизда бундай шароитлар йўқ эди.

Ўнлаб йиллар ўтди. Чегара посбонлари ҳақида шеърлар, китоблар, қўшиқлар ёзилган. Аммо ёш жангчиларни, чегара хизмати ветеранлари, унинг жонли тарихи билан учрашув ҳамон ҳаяжонлантиради.

Александр ШВЕЦОВ.
(АПН).

Бугун округ офицерлар ўйи залларида Тожикистон рассомлари асарлари кўргазмаси очилди

Р. Абдурашидов «Дугоналар».

В. Брайчева. «Дугоначалар».

В. М. Боборикин. «Рушанкалик аёл».

Х. Хушвақтов «Хорог».

А. Пономарев «Норак монтажчилари».

А. Ҳайдаров «Қирғиз қизи».

Л. Арзуманов «А. Навоий К. Беҳзод устахонасида».

И. Лисиков «Рақкоса Малика Собированинг портрети».

А. Раҳимов «Сувчи».

З. Хабибуллаев «Помир натюрморти».

Р. Сафаров «Жанговар йиллар».

Р. Сафаров «Тинчлик йиллари».

„ВАТАНИМНИ, РЕСПУБЛИКАМНИ УЛУҒЛАЙМАН"

Шоир Владимир Маяковскийнинг бу сўзлари бугун Округ офицерлар уйида очилган Тожикистон рассомлари тасвирий санъат, график, каштачилик ва театр эскизлари кўргазмасига дебоча бўлиши мумкин. Чунки шу сўз кўргазманинг асосий мазмуни ва маъносини тўла ифодалайди. Кўргазмада Тожикистоннинг 50 дан ортиқ рассоми қатнашиб, унда бир юз ўн олтита расм, театр эскизлари, панно, ўймакорлик ва бошқа асарлари намойиш қилинмоқда.

Айниқса, тасвирий санъат учун катта ўрин берилган. У ерга қўйилган 53 та портрет, натюрморт, манзарада Тожикистоннинг бугунги қиёфаси ўз ифодасини топган. Бу ерда Х. Хушвақтов, З. Хабибуллаев, А. Ҳайдаров, А. Раҳимов, И. Лисиков, В. Боборикин каби таниқли рассомлар билан бир қаторда Р. Абдурашидов, А. Умаров сингари ёш рассомларнинг асарларига ҳам ўрин берилган.

Томошабин Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Хушбахт Хушвақтовнинг «Олой водийси», «Хорог», «Тоғ баҳори», «Ҳовли», «Равшан», «Аличур водийсида оқшом» картиналари олдида узоқ вақт тўхтаб қолади. Ҳар бир сурат жонажон ўлкага муҳаббат, унинг ажойиб табиатига меҳр уйғотади. Рассом бизни ажойиб бўёқларда тасвирланган гўзал табиат оламига етаклайди, соф тоғ ҳавоси, ўйноқи дарёларнинг шилдираши, япроқларнинг шитирлаши эшитилгандек бўлади.

Рассом ўз асарларида ажойиб бўёқлар билан қувончини, табиатга муносабатини намоён этган. Айниқса, унинг «Хорог», «Олой водийси» картиналари кишини ўзига мафтун қилади, қойил қолдиради.

Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби З. Хабибуллаев кўргазмада ўзининг «Заправкахона» ва «Помир натюрморти» асарлари билан қатнашган. Кўргазмада намойиш қилинаётган натюрмортлар ичида ёрқин бўёқлари ва жозибадорлиги билан шу асарлар кишини ром қилади. Сиз бу асарларга боқиб ўзингизни табиат қучоғида ҳис қиласиз. «Заправкахона» картинаси бундан анча муқаддам чизилган бўлсада, рассомнинг ижодий йўли ва камолоти тўғрисида катта таассурот қолдиради.

Кўргазманинг тарихий-революцион темага бағишланган асарлари ичида Р. Сафаровнинг «Триптих. Жанговар йиллар» асари диққатга сазовордир. У картинада «Будёновчиларнинг қизил калтакликлар билан қўшилиб кетиши», «Дам олиши», «Тинчлик йиллари» тасвирланган. Ҳар бир чизиқнинг содда ва аниқлиги, образларга берилган характеристика, фикр равонлиги, рангга нисбатан тежамкорлик билан муносабатда бўлиш, бири-бири билан уйғунлашув — ҳаммаси рассом Сафаровнинг ўзига хос услуби, революцион плакат яратишдаги маҳоратини кўрсатади.

Рақкоса Малика Собированинг Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби И. Л. Лисиков томонидан ишланган портрети яхши ҳал этилган. Портрет композицияси бу жанрга нисбатан анча бошқача ҳал этилган. Қаҳрамоннинг характери ва ички кечинмаси яққол очиб берилган. Малика Собированинг рақкоса сифатида ички дунёси яхши тасвирлаб берилганлиги учун уни «Тасвирий санъатдаги психологик портрет» дейиш мумкин.

Хизмат кўрсатган санъат арбоби В. М. Боборикиннинг «Помир деҳқони», «Рушанка» полотнолари ўзининг ёрқин ифодаси, ҳаётий образлари билан алоҳида ажралиб туради. Рассом унда инсонни улуғлайди. В. Боборикиннинг асарлари фикр теранлиги, фалсафийлиги билан ажралиб туради. «Помир деҳқони» билан «Рушанка»да иродаси кучли, ўз ишини охирига етказиш учун ҳеч қандай қийинчиликлардан қайтмайдиган кишилар тасвирланган.

Р. Абдурашидовнинг «Дугоналар» картинаси ҳам эътиборни ўзига жалб қилади. Бу картина ёнида томошабинлар узоқ вақт тўхталиб қолишади. Картинада давр нафаси яхши берилган, комсомол қурилишларида меҳнат қилаётган ёш авлод ва унинг билимга интилиши, табиат гўзаллиги ҳамда музикага ҳавас ўз ифодасини топган. «Дугоналар» картинаси Москвада намойиш қилинган. Унинг журналларда эълон қилинган нусхаси кўпчиликнинг яхши фикрига сазовор бўлди. Рассом Тошкентга ана шу картинасини юборган.

А. Ҳайдаровнинг «Қирғиз қизи», В. Брайчевнинг «Дугоначалар». А. Раҳимовнинг «Сувчи» ва А. Пономаревнинг «Норак монтажчилари», А. Умаровнинг «Натюрморт» асарлари кўргазмани томоша қилган тошкентлик санъат шинавандаларига маъқул бўлмоқда.

Кўргазманинг графика бўлимига 43 та асар қўйилган. Булардан С. Вишнепольскийнинг «Синдибоднома» асосида яратган расмлар серияси, П. А. Гейвановнинг «Ўрдик, ураяпмиз ва урамиз», И. Абдураҳмоновнинг «Қовун натюрморти», А. Аминжоновнинг «Тоғ чашмаси» асарлари диққатга сазовордир.

Каштачилик санъати ва ёғоч-ўймакорлик бўлимида С. Нуриддиновнинг «Беҳзод», «Рўдакий». М. Алимовнинг «Октябрь 50 йиллиги» асарлари ҳам намойиш қилинмоқда.

Театр-рассомчилик санъати В. Фуфигиннинг С. Баласаняннинг «Восэ қўзғолони» операсига чизган декорация эскизлари, М. Мухиннинг «Рўдакий» спектаклига чизган эскизларида ўз ифодасини топган.

Тожик рассомларининг кўргазмаси умуман, жанр ранг-баранглиги жиҳатидан ҳам республика санъатининг ривожланганлигидан далолат беради.

С. БРИНСКИХ.

Таниқли тожик шоираларидан бири Гулчеҳра Сулаймонова 1928 йилда Бухорода туғилди. У машҳур тожик шоири Пайров Сулаймонийнинг қизидир. Гулчеҳра Бухоро педагогика институтини битиргач, ўқитувчилик қилди. Кейинчалик Душанбага кўчиб борди ва «Тожикистон пионери» газетаси ҳамда «Машъал» журналида ишлади. 1957 йили нашр этилган «Бугун байрам» шеърий тўплами тезда шуҳрат қозонди. Шундан кейин «Икки туп олу», «Наргиз» китоблари босилиб чиқди. Гулчеҳра яхши таржимон сифатида ҳам машҳур. У Қуддус Муҳаммадийнинг шеърларини тожик тилига таржима қилган. Гулчеҳранинг шеърлари Иттифоқимиз халқларининг кўпгина тилларига таржима қилинган.

Гулчеҳра Сулаймонова — меҳмонимиз

МУАЛЛИМА

Эртанги куннинг каби порлоқ.
Сендаги фикр, мақсад ва орзу.
Зиё тарар ақл, одоб ҳар чоқ,
Нигоҳингда мужассам кўзгу.
Сени севар, кўрсатар эъзоз,
Қишлоғимиз ёшу қариси.
Шогирдларинг сен-ла сарфароз.
Зиёлидир улар бариси.
Нияти: сенга бўлсин монанд.
Хуш хулқу камтар ва нуктадон.
Иродали, муносиб фарзанд,
Фарзандларга устоз, меҳрибон.
Кун оғар, ёки бўлур саҳар,
Сен биз ортида ҳамон бедор,
Елқинли кўзларинг йўл кезар,
Илму фан оламида ҳушёр.
Ҳар сатр, ҳар варақ устида,
Сидқидилликни қилурсан пеш.
Табассум-ла сабоқ устида,
Кўринар рақамлар: «тўрт ё беш».
Сезарман, ҳар нафас ва онинг,
Фарзандимиз билан ҳамнафас.
Улардан кувонсин давронинг,
Дилда ниятинг шул эрур бас.
Ватанимиз гўзал ҳар тонги,
Қишлоғимиз чиройин очар.
Сендан баҳраманд ёш насл он.
Шу тонглар оша ҳар бир сафар
Доим ҳамроҳинг янги ижод,
Янги туйғу, қутлуғ маърифат.
Сўзларинг айлар дилларни шод,
Омон бўл, шод яша ҳамма вақт.

САҲРО ГУЛИ

Саҳро гули, баҳор гули нақадар
Дилрабосан, мусаффосан, ҳам беғаш,
Латиф зебо, хушбўй, тоза, афсунгар.
Саҳро гули, ҳароратли бир оташ.
Чиройинг зўр, ранги-рўйинг бир жаҳон,
Саҳро гули, сенсан ажойиб илҳом
Кўркам латофатинг ила эй жонон,
Эслатурсан яхши ашёрни мудом.

Тожикчадан

ВАСФИЙ.

таржималари

Жалол ИКРОМИЙ

Озор чекишингни истармидим...

ҲИКОЯ

— Ўртоқ директор, мен Маҳмуджонни чақириб гаплашдим. Орифжоннинг машинасидан хабардордирсиз, ҳа... Шу борада бироз суҳбатлашдик... Ҳа, қаттиқроқ тушунтиришга тўғри келди! Йўқ, мен унинг феълини яхши биламан, аччиғи чиқмади. Албатта. Ишига кетди. Менми? Ҳеч ким айтгани йўқ, ўзим. Ҳа, ахир комсомол ташкилотининг вазифаси шунақа ишлар билан шуғулланиш-да! Биз хўжалик ишларига ёрдамлашмоғимиз даркор. Алькоголизмга қарши курашмоғимиз лозим... Ҳа, баллн, хайр... Нима? Маҳмуджон ишига кетди. Ҳа...

У телефон трубкасини жойига илди-ю, директор билан бўлган суҳбатдан мамнун бўлмагандай кўзлари ҳомуш бир нуқтага тикилиб қолди.

Аммо Маҳмуджон кўнгилдагидай ишлай олмади. Асаблари осуда ва ўйлаб иш тутишга йўл бермас эди. Ниҳоят, қўлидаги калитларни стол устига ташлаб, Қамбарга айтди:

— Сен ишлаб тура тур, мен нафас ростлаб келмасам бўлмаяпти.

У кўчага қараб кетди. Бошида минг хил фикр чувалашарди. Хусусан бир масала устида узоқ ўйлаётганига ҳақ ёки ноҳақлигини билолмай ҳуноби ошарди. Нега секретарь Садафмоҳ ҳақида бунча гапирди, мақсади нима? Ёки Садафмоҳ унга шикоят қилдимикин? Бўлмаса тунов кунги жанжални қаёқдан билган? «Садафмоҳдай ақлли, чиройли қиз...» Ажойиб! Садафмоҳнинг чиройи билан сенинг неча пуллик ишинг бор? Сен тирранча базамизга келганингга икки кун бўлди, ҳали оғзингдан она сути кетгани йўғ-у, тағин ўзингдан катта кишиларга панд-насиҳат қиласан? Табба!

Маҳмуджоннинг ғазаби борган сари алангаланарди. Тўсатдан устозининг бир гапини эслаб қолди: «Аламимни ароқдан оламан... Сен ҳам ич! Аламинг босилади...»

— Ичаман! — деди Маҳмуджон ўзича пичирлаб ва майхона томон юрди.

Уёққа борма, Маҳмуджон! Оғир кунларда оғирлик, хурсандчилик кунларда эҳтиёт лозим! Қийинчилик ва барча мушкулотларга қарши кураша оладиган кишинигина мард дейдилар! Ҳар нарсадан ғазабланиб, ичкиликбозликка берилиш, баҳона қидириш — бу қўрқоқнинг иши! — Ҳозир буни бирор киши Маҳмуджонга тушунтира олармиди? Маҳмуджон истак амрига банди бўлиб кетди...

Бугун Садафмоҳ ишдан вақтлироқ келиб қараса, Маҳмуджон ёлғиз ўзи дастурхон устида ароқ ичиб ўтирибди.

— Ҳорманг! — деди Садафмоҳ киноя билан. — ёлғиз ичишингиз янгилик-ку!

— Аламимни ароқдан оламан... — деди Маҳмуджон ярим жиддий, ярим ҳазил қилиб.

Садафмоҳ ичкари уйга кириб, уст-бошини алмаштириб чиқди. Маҳмуджон пиёлага ароқ қуйиб ичиб, бояги сўзларини яна такрорлади.

Аламимни ароқдан оламан...

— Қандай алам? — сўради Садафмоҳ.

— Аламим кўп! —деди Маҳмуджон оҳ тортиб. —Мен бугунгача рашк нималигини билмасдим. Аммо энди рашк қиламан. Ҳа, энди рашк қиламан! Тушундингми?

— Рашк қилсангиз яхши-да! — деди Садафмоҳ ҳазиллашиб. Рашк севгидан нишона дейишади.

— Мен сен билан ҳазиллашаётганим йўқ! Агар яна бир марта ўша тирранчанинг олдига бориб бирон нарса десанг, ўшанда иккалаларинг ҳам мендан ўпкаламанглар!

— Сиз ҳам! —деди жиддий оҳангда Садафмоҳ. — Ҳа, агар ичкиликбозликни давом эттираверсангиз, мендан ўпкаламанг!

— Ичсамчи, нима қиласан? Тутиб олиб урасанми? Ёки яна секретарчангга чақасанми?

Садафмоҳ анча аччиқланган бўлса ҳам, индамай қўя қолди. Маҳмуджон яна бир пиёла ароқ ичиб, ҳеч нарса тишламасдан Садафмоҳга мурожаат қилди:

— Мана, ичдим, нима қиласан? Гапир? Маҳмуджон қўполлик билан Садафмоҳ билагидан ушлаб туртди.

— Менга дўқ қилаверманг! — деди Садаф ва ўрнидан туриб ташқарига чиқмоқчи бўлган эди, Маҳмуджон уни тўхтатди.

— Гапим ёқмадими? Мен сенинг киминг бўламан! Эрингми ёки ким?..

Шу гапларни айтиб Маҳмуджон Садафмоҳни итариб юборди. Унинг боши деворга тегди. Садафмоҳ ортиқ чидай олмади. Ҳўнграб йиғлаб юборди. Ҳовлида юрган кампир уйга кириб, Садафмоҳнинг йиғлаётганини кўриб, ҳайрон қолди.

— Нима гап? Ўзи нима гап, келин?

— Ўғлингиздан сўранг? — деди Садаф йиғлаб.

— Мендан... нимани мандан сўрасинлар? Ҳў, ана, ундан сўранг, ўйй... ўйнашингиздан...

Садафмоҳ югуриб бошқа уйга ўтди-ю, у ердан пиджагини олиб чиқиб, йиғлаб кўчага қараб отилди. Маҳмуджон ўзича бир нарса деб ғудурлаб стулдан ағанаб кетди. Кампир, вой ўлай, дея Маҳмуджон томон югурди.

3

Садафмоҳ автобусга ўтириб, унинг охирги бекатигача, шаҳар чеккасига бориб тушди. У ерда, Душанба дарёсининг баланд соҳилида, ҳушманзара ерда Надежда Павловна Смирнованинг ҳовлиси жойлашган эди. Надежда Павловнанинг эри — Алексей Смирнов урушда кириб қолган ўқ парчаси оёғида захм пайдо қилган бўлиб, бундан саккиз йил муқаддам шундан вафот этди. Ҳозир Надежда Павловна ўғли ва келини билан бирга туради. Кундузи ҳовлида ўзидан бўлак ҳеч ким қолмайди. Аммо кечаси ўғли билан келини ишдан келишади, радио овози янграйди, бир пасда ҳовли гангур-гунгур хурсандчилик билан тўлади.

Садафмоҳ ҳам шундай пайтда, улар олди очиқ айвонда чой ичишаётганда кириб борди. Уни дастлаб кўрган Дмитрий қувонганидан қичқириб юборди.

— Ўҳҳў, мана, бизнинг Садафмоҳ келди! Урра!

Сўнгра Дмитрийнинг хотини Нина Сергеевна унга пешвоз чиқиб, юзларидан ўпди. Кампир — Надежда Павловна эса хурсанд бўлганидан кўзига ёш олиб, Садафни бағрига босиб ўпди.

— Камнамосан, қизим? — сўради кампир. — Саломатмисан? Маҳмуджон қани? Аҳволи яхшими? Ўзи соғ-саломатгинами? Қани, бу ёққа ўта қол!

— Яхши, саломат бўлинг, — дея Садаф юзига сохта табассум югуртиб жавоб берди. Бу хонадонда уни шу қадар хурсандчилик билан кутиб олишди-ки, у ғам-ташвишларини унутиб, анча вақтгача суҳбатлашиб ўтирди. Ниҳоят Дмитрий уйига кириб, ёзув столидан ўрин олгач, Нина эса ошхонага чиққандан кейин Садафмоҳ Надежда Павловнага кулиб айтди:

— Мен бутунлай келдим, энди уйга бормайман.

— Нима, тағин жанжал қилдиларингми? Ичяптими? Бу ароқ дастидан сира қутулиб бўлмади-да! Шу касофатни деб қанчадан-қанча ёшларимиз ўзларини нобуд қиладилар. Неча хонадонлар хароб бўлиб кетади. Эҳ, аттанг, қани, нима гап бўлди, ахир?

Садафмоҳ бўлган воқеани айтиб бўлгач, қўшиб қўйди:

— Энди сира тоб-тоқатим қолмади. Коллектив орасида обрўсизландим, комсомоллар йиғилишида масаламиз кўрилди... Аммо булар ҳам етмабди. Шунча гапдан сўнг яна ичиб келиб, мени ҳақоратлади, урди...

— Афсуски, Маҳмуджоннинг ҳам, сенинг ҳам отанг вафот этган. Бўлмаса Маҳмуджон Алёшадан қўрқиб, бу йўлларга кирмас эди. Афсус, афсус! Ҳа майли, кел, ёта қол, эртага вақтли ишга борсанг керак!

Надежда Павловна ўрнидан турди.

Унинг кўзидан уйқу қочган эди. Асраб олган қизи Садафмоҳнинг аразлаб келиши, Маҳмуджоннинг ичкиликбозликка берилиши, умуман буларнинг ҳаммаси уни анча ўйлатиб қўйди. Ҳаётини хотирлади. Алеша ҳарбий хизматдан бўшаб, шу ерда ишга қолгандан кейин у ҳам кўчиб келган эди. Шаҳар энди тикланаётган эди. Станциядан қарасангиз, шаҳар маркази кўринарди. Ҳаммаси бўлиб энди ўн-ўн беш янги иморат қад кўтарган эди. Аэропорт ҳозирги Матбуот Уйи ўрнида эди. Аммо кейинги йигирма саккиз йил ичида қанча ўзгаришлар содир бўлди! Сталинобод — катта маданият шаҳрига айланди. 1931—1932 йилларда одамлар уй солиш, осуда ўтиришга ортиқча эътибор бериша олмас эди. Тоғлик ерларда ва пойтахт атрофидаги районларда босмачилар ҳуруж қилиб туришган эди. Бир гал: Иброҳимбек чегарадан ўтиб, катта лашкар билан Сталинобод томон босиб келяпти, деган овоза тарқалди. Коммунистлар сафарбар этилди. Алёша ҳам юк машинасидан ҳарбий машинага ўтиб, босмачиларни тугатиш учун курашга кетди. Ўша вақтлар буларнинг «Тожиктранс» саройида уйлари бўларди. Ўғли Дмитрий бир ёшга тўлган эди. У ҳар куни Дмитрийни яслига олиб бориб қўйиб, ўзи ишга кетар эди. Шаҳар партия комитетида, агитация ва пропаганда бўлимида ишлар эди. Иш бошдан ошиб-тошиб ётар эди. Аммо у чарчаш нималигини билмас эди. Ёш республика муваффақиятларини мустаҳкамлаш учун курашаётган ғайратли тожик ёшлари билан бир сафда туриб ишлади. Мажлислар ўтказарди, тарғибот ишларини олиб борар эди. Айниқса маҳаллий кадрлар тайёрлаш ишига алоҳида эътибор берар эди. Паранжини ташлаб озод бўлган хотин-қизларни ишга жалб қиларди, масъул вазифаларга тавсия этар эди. Тожик хотин-қизлари елкасидаги минг йиллик жабр-ситам юкини олиб ташлар эди. Тожик аёллари ўз ҳуқуқлари учун курашардилар, қарама-қаршиликларни енгиб, ўзларига истиқбол йўлини очар эдилар... Надежда Павловна ана шундай кезларда ҳормай-толмай ишлади.. Бир куни у ишдан қайтиб, Дмитрийга қараб турган эди, тўсатдан Алёша келиб қолди. У ёлғиз эмас эди: қўлида шу Садафмоҳ. Икки яшар қиз эди. Босмачилар буларнинг қишлоғини талаб, қизнинг ота-онасини ўлдирганлар ва уни ўликлар орасида қолдириб кетганлар. Алёша шаҳарга командировкага келганда, қизчани ҳам Надежда Павловнага қолдириб кетиш учун ўзи билан олиб келган эди. Надежда Павловна қизнинг ҳолини кўриб, йиғлаб юборди. Дарҳол ўрнидан туриб, унинг баданларидан қотиб қолган қонни ювиб, Дмитрийнинг кўйлак-иштонларидан бирини кийгизди. Эртаси куни Алеша кетгандан кейин (дам олиш куни эди) тикув машинасига ўтириб, Садафмоҳга кўк, қизил сатиндан кўйлакчалар тикди.

(Давоми бор).

(ДАВОМИ. Боши газетанинг ўтган сонларида).

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

Радио тўлқинларида

22 МАЙДА ЧОРШАНБА

Биринчи

18.00 «Дам олиш соати келганда» деган эшиттириш (русча).
18.10 Л. Яначек. Торли квартет.
18.40 Спорт эшиттириши (русча).
19.20 Қозоқ куйлари.
20.00 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЕТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ АДАБИЙ ҚИСМИНИНГ ОЧИЛИШИ. Свердлов номли концерт залидан олиб эшиттирилади.
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.20 Енгил куйлар (ўзбекча).
22.40 Поэзия кечаси (ўзбекча).
23.00 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси кундалиги.
23.15 «Севги сатрлари» деган адабий-музикали эшиттириш (ўзбекча).

Иккинчи

19.00 Ўзбекистон артистлари ижросида СССР халқларининг куйлари.
19.30 «Шоирнинг ёшлиги». Тожикистон радиосининг эшиттириши (русча).
20.00 «Индустрлашган Ўзбекистон» радиожурнали (ўзбекча).
20.30 Корейс куйлари.
21.00 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

23 МАЙДА ПАЙШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
8.25 «Эрталабки салом» деган концерт.
9.30 Оркестр куйлари.
10.10 Рус халқ куйлари.
10.30 Экран куйлари (ўзбекча).
11.15 «Беш йилликни муддатидан олдин бажарамиз» циклидан эшиттириш (ўзбекча).
11.25 Ёшлик қўшиқлари (ўзбекча).
12.15 «Ер ости дурдоналари», Қозоғистон радиосининг эшиттириши (ўзбекча).
13.30 «Гулшан» тожик эстрада оркестрининг концерти.
16.10 «Ёшлар санъати» деган музикали эшиттириш (русча).
16.50 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча).
18.00 Коммунистик ахлоқ ва тарбия мавзуларида эшиттириш (ўзбекча).
18.10 Ўзбек классик куйлари.
19.20 Ватан ҳақида қўшиқлар.
20.00 «Ёшлик радиостанциясининг программаси.
20.30 Тинчлик ҳақида куйлаймиз (ўзбекча).
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.20 Эстрада концерти.
22.40 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси (ўзбекча).
23.00 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси кундалиги.
23.15 Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт (ўзбекча).

Иккинчи

8.25 Экран куйлари.
9.15 Реклама ва эълонлар.
19.00 Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси. «Айний ва Қодирий» деган суҳбат (ўзбекча).
19.30 Тошкент қурувчилари учун эшиттириш ва концерт (русча).
20.00 Мўмин Қаноатнинг «Олов достони» поэмаси асосида радиокомпозиция (тожикча).
20.30 Қора Қораев. «Етти гўзал» балети ҳақида суҳбатли концерт.
21.00 Ленин ҳақида ҳикоялар (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Учинчи

14.00 «Гайднинг ёшлиги» радиопостановкаси (русча).
16.00 Ҳамза номли театрнинг «Фурқат» спектаклининг монтажи.

Зангори экранда кўринг

22 МАЙДА ЧОРШАНБА

Биринчи

18.00 Рус тилида телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.
Ўзбек тилида:
18.15 Ўсмирлар учун. «Ўткир зеҳнлилар мушоираси».
19.15 Телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.
19.55 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЕТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ. Свердлов номидаги концерт залидан декада адабий қисмининг очилиши олиб кўрсатилади. Эшиттириш охирида рус тилида «Амалга ошмаган дуэль» деган бадиий фильм.

Иккинчи

Рус тилида:
18.00 Болалар учун мульт фильм.
18.15 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЕТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ. «ЛОЛА» ансамблининг концерти.
Ўзбек тилида:
18.50 «Рассом ва замон». Тожик мўйқалам усталари.
19.10 «Қуёшда тобланганлар» ҳужжатли фильм.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
20.00 Эшиттиришлар программаси.
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 «Билим» илмий-оммабоп эшиттиришлар программаси.
21.00 Ўқувчилар учун: «Тўрғай» музикали журнали.
21.30 «Ташаббуснинг бошланиши». Телеочерк.
22.00 «Трест» операцияси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм 1-сериясининг премьераси.
23.30 «Вақт» информацион программаси.
00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Ўзбек тилида:
20.00 Болалар учун кинофильм.
20.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. Спорт эшиттиришлари.
Рус тилида:
20.50 «Ёшлик». Фильм-концерт.
21.20 «Икки ҳаёт» «Бадиий фильмнинг иккинчи серияси.

23 МАЙДА ПАЙШАНБА

Биринчи

МОСКВА КЎРСАТАДИ
13.00 Эшиттиришлар программаси.
13.05 Телевизион янгиликлар.
13.15 Бадиий фильм.
14.45 Ўқувчилар учун. «Тўрғай» телевизион журнали.
15.15 «Сенга, ёшлик». ВЛКСМнинг 50 йиллиги олдидан.
16.00 Москва кундузги эшиттиришларининг охири.
ДУШАНБА КЎРСАТАДИ
Тожик тилида:
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Студентлик илҳоми» деган эшиттириш.
18.45 Истеъдодли талантлар.
19.30 Музикали экран.
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
20.00 Рус тилида телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.
Ўзбек тилида:
20.15 Ўсмирлар учун. «Ассалом, Навоий». Шоир туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. Иккинчи эшиттириш.
21.35 Телевизион янгиликлар ва декада кундалиги.
21.45 ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЕТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ. Садриддин Айнийнинг адабий портрети.

Иккинчи

Ўзбек тилида:
18.00 «Сиҳат-саломатлик». Илмий-оммабоп эшиттиришлар программаси.
Рус тилида:
18.40 «Яна баҳор бошланди». Душанба телестудияси ишлаган фильм.
18.55 «Тепамизда осмон». Бадиий фильм.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
20.00 Эшиттиришлар программаси.
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 Ўзаро иқтисодий ёрдам Советининг 19 йиллигига бағишланган эшиттириш.
20.45 Ўқувчилар учун. «Чарм тўп» мукофоти учун.
21.15 Аҳолига — граждан мудофааси ҳақида.
21.30 «Деҳқон баҳори».
22.00 «Трест» операцияси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм 2-сериясининг премьераси.
23.35 «Вақт» информацион программаси.
00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Рус тилида:
20.00 Ўзбекистонда тожик адабиёти ва санъати декадаси. «Рудакий ватанида» деган эшиттириш.
20.40 «Осойишталик бўлмайди». Бадиий фильм.
22.05 «Оилавий масала». Душанба телестудияси ишлаган фильм.

Кино

22 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Хиёнат — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6, 9 да). Кеч соат 6 да Тожикистон фильмлари фестивалининг очилиши.

Сиртаки — «ДРУЖБА», «ЧАЙКА» (кечқурун).

Чехча қотиллик — НАВОИЙ номли, «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Қизил мантия — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кечқурун).

Еттинчи йўлдош — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Сиртаки — «ФЕСТИВАЛЬ».
Чехча қотиллик —«ХИВА».
Тергов давом этади — НАВОИЙ номли.
«Авлиё Януарий» операцияси — «РАКЕТА».

23 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Хиёнат (эрталаб соат 11, кундуз 1, 3 да). Андромеда туманлиги (кеч соат 6.15, 8, 9 яримда): — САНЪАТ САРОЙИ.

Сиртаки — «ДРУЖБА», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Қизил мантия — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Чехча қотиллик — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Еттинчи йўлдош — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Сиртаки — «ФЕСТИВАЛЬ».
Чехча қотиллик — «ХИВА».
Тергов давом этади — НАВОИЙ номли
Замонамиз қаҳрамони — «РАКЕТА».

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА 22/V да Тошболта ошиқ.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

7 июнь кундуз соат 2 яримда Тошкент политехника институтининг механика ва самолётсозлик факультетлари илмий совет мажлисида (Шайхантавур кўчаси, 10-уй) техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун:

А. М. Қоплонов «Ғўза-поя майдалагич аппарати иш органи кинематика ва динамикасининг айрим масалалари» деган темада.

Б. И. Шендерей «Модификацияланган бошланғич контурли коррекцияли цилиндрик тишли ғилдираклар геометриясини текшириш» деган темада.

* * *

7 июнь кундуз соат 2 ярим. да Тошкент политехника институтининг қурилиш ва архитектура факультетлари илмий совети мажлисида (Я. Колас кўчаси, 16-уй, 19 аудиторияси) техника фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

И. Р. Расулов: «Ўзбекистон ва жанубий Қозоғистон тупроқ жинсларидан керамзит ишлаб чиқариш технология хусусиятларини текшириш» деган темада;

К. Ғофforов: «Эластик таянчда чуқур жойлаштирилган чекли бикирликдаги П шаклли конструкцияли фундаментларни ҳисоблаш» деган темада.

Диссертациялар билан институт кутубхонасида (Навоий кўчаси, 13-уй) танишиш мумкин.

ТОШКЕНТ МАРКАЗИЙ ТЕЛЕГРАФИГА

узоқ алоқа инженерлари, бухгалтерлар, фаррошлар

КЕРАК

шунингдек, телеграфчилар ва алоқа монтёрлари тайёрлайдиган қисқа муддатли курсга қабул қилиш давом этмоқда.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 28-уй.

РЕСПУБЛИКА «УЗКУЛЬТТОРГ» УЛГУРЖИ САВДО БАЗАСИГА

ишчилар, катта омборчилар, омборчилар, кранчилар, товаршунослар.

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Жомий кўчаси, 20-уй (10, 14, 43, 56-автобуслар, 7, 10-троллейбусларнинг «Жомий» бекати) телефонлар 4-36-44, 4-37-73, 4-56-46.

«Ташстромоборудование» ВЕНТИЛЯЦИЯ БЎЙИЧА ХЎЖАЛИК ҲИСОБОТИДАГИ МОНТАЖ ВА СОЗЛАШ ИШЛАРИ УЧАСТКАСИГА

катта бухгалтер, катта иқтисодчи, бухгалтер-ҳисоб-китобчи, вентиляция бўйича инженер, тунукасозлар, слесарлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 9-Январ кўчаси, 18-уй (12, 48-автобусларнинг «Мутахассислар уйи» бекати).

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИГА

катта техниклар: механик ускуналар, вентиляция, созлаш бўйича; вентиляторчи машинистлар, слесарлар: механиклар, электриклар, сантехниклар; лифт техниклари, подстанция электриклари, ёруғлик бўйича катта рассом, электр билан ёритувчи, алоқачи инженер, фаррошлар, бухгалтер, кассир инкассатор, машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Уйғур кўчаси, 2-уй, кадрлар бўлими, эрталаб соат 9 дан кундуз 5 гача. Телефонлар 4-57-75, 4-32-93.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА
24 майда

КУЛГИ КЕЧАСИ

ТЕАТР РЕПЕРТУАРИДАГИ МУЗИКАЛИ КОМЕДИЯЛАРДАН САҲНАЛАР

ТОШБОЛТА ОШИҚ.
ЖОН ҚИЗЛАР,
ГАВҲАРИ ШАМЧИРОҒ
ЗАРАФШОН ҚИЗИ.
ЎҒИЛ УЙЛАНТИРИШ.
ИККИ БИЛАГУЗУК.

Қатнашадилар: СССР халқ артисти — ЛУТФИХОНИМ САРИМСОҚОВА;

УзССР халқ артистлари: Турсунхон ЖАФАРОВА, Абдурауф БОЛТАЕВ, Ҳамза УМАРОВ, Сойиб ХЎЖАЕВ.

УзССР да хизмат кўрсатган артистлар: Сурмахон АЛИЕВА, Тамара НАЗАРОВА, Рихсибой ШОКИРОВ.

Артистлар: Марьям КАРИМОВА, Райхон ТЎРАЕВА, Гулсара ЁҚУБОВА, Файзулла АҲМЕДОВ, Сабиржон РАҲИМЖОНОВ, Ҳусан ШАРИПОВ ва бошқалар.

Бошланади кеч соат 8.30 да.
Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4-68 — «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»— орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар. Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ, Коммутатор — 83-02-49 дан 83-02.58 гача, редактор ўринбосарлари — 83-29.33 83-29-09; масъул секретарлар — 83. 27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 83-29.42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 83-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 83.29.55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — 83-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — 83-27-57; ахборот бўлими — 83.65-57; эълонлар бўлими — 83-81-42.

22 МАЙ, 1968 Й. Р. 14669 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2453.